

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:	Pretiuu insertiuniloru:	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Lucru, si influinti'a lui in desvoltarea omenimei.

„Prin lucru se guvernéza lumea.“
Ludovicu XIV.

„Mi-aducu aminte bine,“ ne dicea mai deunadi, unu venerabilu betranu, „in copilari'a mea ne a spusu odata dascalulu in scóla, aretandu-ne hotarulu satului: Vedeti voi baieti, campulu acest'a, sciti voi alu cui este? Nu este alu acelor'a, cari lu-stepanescu astadi, ei elu este intregu alu omului, care scie lucrá, si carele si-scie chivernisí bine cele cascigate prin lucru.“

Ni s'a parutu fórté curiósá acésta asertiune, cand o am auditu antai'a data, dar dupa ce o am esaminatu ne am convinsu, ca dreptate a avutu celu ce i-a datu espressione. Totu ce s'a facutu, si se face in lume nu este altceva, decât rezultatulu unei munci indelungate a neamului omenescu. Lucru este factorulu acel'a puternicu, care conduce popórele si omenimea la progresu, Fara lucru nu esista in lume, nu póte esistá bunastare si fericire. Tóta marimea, domni'a si stepani'a, la care se inaltia omulu pre pamentu este rezultatulu muncii sale, ér civilisatiunea nu este altceva, decât unu productu alu acestei munci. Luati lucrulu din lume, si veti vedé, ca némulu omenescu va disparé in curend. Lucrulu da omului viétia, ér lenea lu-omóra intocm'a, pre cum róde rugina ferulu. Esemplulu celu mai puternicu in acésta privintia ni-lu da Rom'a vechia. Pana cand maxim'a de viétia a ómeniloru, cari conduceau destinele statulu era „laboremus“ (se lucràm), pana atunci mare si puternica era Roma, ér prestigiulu si autoritatea ei se latise preste intréga lumea. Ér cand lucru deveni o ocupatiune a sclaviloru, nedemna de cetatiénulu romanu, si cand lucrulu se inlocui in Roma prin trandavia, luxu si coruptiune, atunci Rom'a decade cu mare repediune, si dispare.

Acést'a este sórtea, care ajunge mai curend, mai tardiu atât individii, cât si popórele, cari nu s'au deprínsu a lucrá, si cari nu vedu in lucru arm'a cea mai puternica, prin carea si-póte eluptá omulu buna stare si fericire.

Cu tóte acestea nici o trasura nu este dóra mai generala in omu, cá aplicarea spre trandavia. De aceea a disu o data unu calatoriu, care cutreerese lumea, intrebatu fiindu, care aplecare este mai generala némului omenescu? „Mie mi-se pare, dise elu, ca toti ómenii iubesculenea.“ Ea este caracteristica pentru selbaticu, ~~ca si pentru de-póste.~~ Ha se pare, ca tendenti'a de a gustá fara ostenéla din productele muncii, este atât de naturala, incát unu scriitoriu englezu a disu, ca statulu la inceputu nu a fost altceva, decât o institutiune chlamata se impedece pe omu, a fí lenesiu in detrimentulu intregu neamului omenescu.

Nimicu mai degradatoriu decât lenea pentru omu, „Lenea, díce Burton *) otravesce corpulu si spiritulu. Ea este mam'a coruptiunei si inceputulu tuturor reutatorulu. Daca voiesci, se-ti mérga bine, se fii scutitu de orice necazu in viétia, si se-ti poti sustiené sanatatea corpului si a spiritului, apoi ferescete de a traí singuru si de a fí lenesiu.“

Omulu nu póte traí fara o ocupatiune. Ast-feliu daca nu lucra, atunci cugetele lui, pe cari nu le póte oprí, se indreptéza de regula in directiune rea, si asia daca nu producu ceva bunu, producu reu. De aceea este „lenea inceputulu tuturoru relelor.“

Adeverat'a fericire a omului nu provine din tempirea facultatorulu nóstre, ci numai din bun'a intrebuintiare a loru. Viéti'a fara activitate slabesce, si omóra pre omu, ér o viétia activa lu-inteneresce, lu-sustiene sanatosu, si i-face pla-

*) Vedi Smiles der Character. dupa care ne amu orientatu in scrierea acestui articulu.

cere. Corpulu si spiritulu nostru obosescu, ce este dreptu prin lucru, dar nelucrandu ele se consuma, si se nimicescu in sesi pre sene. De aceea este pré nimerita asertiunea unui insemnatu prelatu bisericescu, care a disu: „Nim'a omului este cá o pétra de móra, daca i-dai gráu, lumacina, si lu-face faina, daca nu-i dai gráu, ea totusi macina, dar in casulu acest'a se consuma pe sene insasi.“

Nici unu omu in lume nu are a suferi atâtea pedepse, cá omulu lenesiu. Elu nu se póte bucurá nici de cele mai elementare placeri, pe cari le are in abundántia omulu activu. Elu nu are apetitu, elu nu póte dormi, si intréga viéti'a i-este atât de monotona, încât nimicu nu-lu satisface. Viéti'a lui semana cu ceea ce a disu odata despre sene unu criminalistu. „Trecutulu m'a insielatu, presentele me chinuesce, ér viitorulu me infóra.“

Detorinti'a de a fi activu si diligentu este o detorintia generala pentru tóte clasele societatii. Fia omulu de orice clasa séu pusetiune, bogatu séu seracu este detoriu a lucrá, si prin lucrulu seu a fi folositoriu siesi si societatii omenesci. Daca este cineva destulu de avutu, si venitele sale i-dau unu venitu destulu de mare, ca se póta trai conform rangului seu, atunci are detorinti'a a lucrá si a face servitie binelui publicu, societátii, din carea face parte. Elu nu póte fi multiemitu in internulu seu, a trai ca si unu parasitu din lucrulu altor'a, fara a face contraservitie societátii, pe carea se radima, pentruca pe fiacare omu de omenia lu-genéza, si chiar revoltéza a mancá cu altii la o mésa, si a nu-si platí partea sa. A fi neactivu si nefolositoriu nu este pentru nimenea nici onóre, dar nici privilegiu. Sunt ómeni, cari se multiemescu a consumá numai, omulu de omenia, si care tiene la demnitatea sa privesce inse in o astfelu de stare o rusine si o degradare a sa.

„Nu credu, a disu odata, contele Derby, ca unu omu fara ocupatiune sè-se póta senti fericitu, de ar fi ori cât de placutu, si ori cât de stimatu. Lucrulu este viéti'a, de aceea spune-mi ce faci, si ti-voi spune cine esti. Lucrulu este midiloculu celu mai puternicu, prin carele ne potemu ingradí in contra aplecariloru rele si murdarie. Omulu nu póte scapá de necazu si de lucru, pentruca aceste doue sunt legate de natur'a nostra. Celu ce se infóra de necazuri, si vrea se fuga de ele, póte face pré iute observarea, ca ori unde se va duce, necazurile mergu dupa elu. Omulu lenesiu póte face se lucre mai putienu, dar natur'a a dispusu cá acestu lucru putienu se-i fia multu mai greu cá celui diligentu. Celu ce voiesce se traiésca numai pentru sene, si se nu aduca nimenui nici unu servitiu, afla

mai curend ori mai tardiu, ca are preste sene unu stepanu fórte puternicu, patimile si slabitiunile sale.“

Lucrulu te face domnu si stepanu preste tine si preste cei din giurulu teu, totu elu te face liberu si indenpendentu, ér comoditatea si trandavi'a te facu se depindi de toti, si se devini in orice stare si positiune vei fi, celu din urma servitoriu.

(Va urmá.)

Invetiamentulu intuitivu cu privire la limb'a materna.

Limb'a materna este factorulu, prin carele si-esprima omulu sentimentele si cugetele sale. Ea este totu deodata unu factoru principalu, prin carele ne càscigamu cunoscintiele necesarie pentru viéti'a. De aci se vede insemnetatea cea mare si loculu ce trebue se-lu ocupe limb'a materna cá obiectu de invetiamentu in scól'a poporala.

La propunerea limbei materne trebue se avemu in vedere doue scopuri si anume: a) se deprindemu pe elevi se fia atenti la ceea ce audu, si cetescu, si astfelu se-i facemu capaci a intielege cugetele altor'a; b) se-i deprindemu a esprim'a corectu totu aceea, ce a auditu, cugetatu si esperiatu.

Aceste doue scopuri mergu p ralelu unulu cu altulu. Scopulu antaiu lu-vomu ajunge, daca vomu desvoltá sensurile eleviloru si curiositatea, si i-vomu deprinde a fi atenti la totu aceea, ce se petrece in giurulu loru ér celu alu doilea lu-vomu realisá prin exercitie de vorbire si cugetare.

Aceste deprinderi au de scopu a corege moravurile rele ale scolariului, si a-i aretá modulu, cum se-si cascige cunoscintie. Ele coducu pe elevu dela viéti'a din familia la viéti'a din scóla, si departéza din elevi unele idei false, ce si le ar fi insusitu mai nainte de a veni la scóla. De aceea cu aceste exercitie trebue se ne ocupamu doue trei septemani nentreruptu cu elevii noi la inceputulu anului scolasticu.

Prin aceste exercitie facemu pe elevi cunoscuti cu giurulu loru, li ascutimu sentimentele, ii-dedámu la atentiune si vorbire, si-i deprindemu a cugetá.

Materialulu acestoru exercitie póte fi: 1) convorbiri de cunoscintia, 2) instrumentele din scóla, 3) Scól'a si giurulu ei, 4) cas'a parintésca, 5) biseric'a etc. etc.

Prin ele pregatimu pe elevi pentru diferitele obiecte de invetiamentu, ce are ale propune scól'a elementara. In tóte trebue se ne orientamu inse dupa capacitatea si gradulu de desvoltare

alu eleviloru. In specialu avemu se observamu cu tóta rigórea urmatóarele puncte:

a) Se vorbim cu elevii numai despre obiecte, cari le potu intuí;

b) in vorbire se nu ne estindemu pré multu, cá se nu obosimú atentiunea prunciloru;

c) se avemu totdeuna in vedere trebuintiele vietii practice;

d) se grigimú, cá pruncii se respunda curatu, si in diceri întregi;

e) se punemu mare pondu pe schimbarea întrebárilor

f) se procedemu totdeuna cu unu planu bine definitu.

Cele mai acomodate obiecte de intuitu sunt obiectele din scóla, si obiectele, pe cari le vede elevulu in cas'a si curtea parintiloru sei, ér caudu ajungemu mai tardiu se vorbimú cu elevii si despre obiecte, cari nu li le potemu aretá, atunci se li le facemu acestea cunoscuté prin asemanari clare si precise cu lucruri, pe cari elevulu le cunósce.

Cu privire la punctulu b) ca adeca se nu ne estindemu pré multu, avemu se tienemu totdeuna in vedere, cá se nu obosimú pe prunci, pentruca prin acést'a i-desgustamu, in timpu ce tient'a invetiatoriulu trebuie se fia, se desvólte placerea in elevu catra tóte cele ce se petrecu in scóla.

Punctulu c) care pretinde, se avemu in vedere trebuintiele vietii practice, i-vomu satisfacé, daca vomu atrage atentiunea eleviloru asupra folosului si modulu cum se întrebuintiéza obiectele, ce li le aretámú, facendu-i atenti si la folosulu, ce-lu are omulu din instrumentele bune si din bun'a loru întrebuintiare.

Cu privire la punctulu d) avemu se grigimú, cá pruncii se nu respunda nici odata cu „da“ séu „ba.“ ci respunsurile se constea din diceri întregi. Respunsulu se fia simplu si precisu, ér pronunsierea se fia cât mai corecta. Cuvintele, de cari se folosescu pruncii, cand respundu, se fia cunoscuté, dar se nu le permitemu a întrebuintiá cuvintele recunoscuté de barbarisme in limb'a nóstra. Se ne ferimú apoi de a întrebá pe elevi despre lucruri prea cunoscuté, ci se le punemu astfeliu de întrebári, la cari se aiba trebuintia prunculu a cugetá, dar asia cá ei cu capacitatea loru se ne póta dá respunsu.

Pondu pe schimbarea întrebárilor conform punctulu e) vomu pune atunci, cand punemu eleviloru diferite întrebári, la cari se póta dá numai unu respunsu. Prin acést'a desvoltamú in elevi istetime. Acést'a o amintescu din motivulu ca fiindu elevulu deprinsu cu diferite întrebári, elu se deprinde a fi gata cu respunsulu, ori cum i-se pune întrebarea. Punctulu de manecare

la punerea întrebárilor se ne fia inse capacitatea si gradulu de desvoltare alu eleviloru. Întrebárele se fia scurte si precise, nici pré grele, dar nici pré usióre caci prin cele pré usióre, elevulu nu profitéza nimicu, ér prin întrebári pré grele lu-desgustámú, si-i facemu neatenti. Cu întrebárele se ne adresemú apoi catra clas'a întréga, cá toti se cugete la respunsu, si se fia gata a ni-lu dá. Întrebárele se fie cât se póte mai interesante, cu scopu cá se desvólte in elevi dorulu de a invetiá.

Conform punctulu f) se procedemu totdeuna dupa unu planu bine definitu. Se avemu adeca totdeuna in vedere, ceea ce am luatú cu elevii, si ceea ce avem a luá. Spre scopulu acést'a este de lipsa, cá invetiatoriulu se-si faca unu conspectu despre materialulu, ce are a-lu percurge cu elevii in fiacare óra.

In genere trebuie se fimú cu deosebita priveghiare, cá elevii se nu invetie nimica falsu, ér daca observamú, ca afara de scóla si-au insusitu unele cunoscutie gresite, atunci se-i îndreptamú, aretandu-le adevéru.

In tóte se procedemu dela cunoscutu la necunoscutu, întrebuintiandu dupa necesitate atát procesulu sinteticu, cât si celu analiticu, séu, unde este trebuintia si amendoue.

Daca voimú a face progresu, se fimú cu deosebita atentiune a desvólta in elevi placerea catra scóla.

Dupace, prin exercitiile de vorbire si cugetare, am aclimatisatu pe elevi, asia dicendu, cu aerulu scólei, si i-am pregatitu pentru diferitele ramuri ale instructiunei, începemu a-i invetiá, se cetésca, si se scrie.

Scrisului trebuie se-i premérge unele exercitii pregatitórie, deprindiendu-i a desemná unele puncte si linii, pre cari le face mai antaiu invetiatoriulu pe tabla. Invetiatoriulu se cerceteze desemele eleviloru, si daca au gresitu se-i îndrepteze, facendu-i atenti, cum se tiena stilulu in mana, si ce positiune se-si ia cand scrie. Acést'a din urma este de mare importantia din punctu de vedere sanitaru.

Cand desemnéza elevii linii, se-i invetiamú a desemná totu feliulu de linii drepte, costisie, spunendu-le, ca de câte ori tragu linii de jos in sus, se nu apese asia tare cu stilulu, cá lini'a se fia mai subtire, ér cand tragemú linii de jos in sus, se apesamú ceva mai multu, cá lini'a se devina putienelu mai grósa. Mai antaiu deprindemú pe elevi cu linii drepte, ér dupa aceea i invetiamú a trage linii ovale, regulate si neregulate, asia încát in aceste linii sè-se cuprinda tóte elementele, din cari se compunu literile, cari împreunandule, unulu cu altulu potemu formá

litere, fara cá se le spunemu ceva eleviloru despre acést'a.

La desemnarea linieloru se tienemu in vedere recerintiele caligrafiei, pentrucá numai asia voru poté elevii, se-si cascige o scrisóre frumoása ér desemnele se le revedemu cu tóta rigórea.

(Va urmá.)

Patriarchatele ortodoxe din Turci'a.

(Urmare si fine.)

Éca cum Beratul enumera principalele atributiuni ale patriarchului:

„Patriarchulu are directiunea Biseriiloru si monastiriloru greco-ortodoxe si supraveghierea gestiunei loru financiare. Elu póte, dupa placu, se numésca si se destitue pe arhiepiscopi si episcopi. In basa propunerii sale Pórt'a accórdá Beraturile ce sunt necesarie episcopiloru nou numiti. Patriarchii de Alexandri'a, Antiochi'a si Ierusalimu nu potu veni in capitala fara permisiunea patriarchului si a Sinodului seu.

Patriarchulu si vicariulu seu au dreptu absolutu asupra casatoriiloru si a testamentelor.

„Patriarchulu are dreptulu de a aplica pedepse asupra membriloru clerului conformu canóneloru bisericei. Toti credintiosii sunt datori a se supune patriarchului, care póte se-i pedepsésca cu excomunicatiunea séu se-li refuze inmormentarea bisericeasca.“

Patriarchulu mai are in tóte eparchiile dreptulu de *stavropigion*, adeca dreptulu de a pune o cruce in locul unde trebue se fie altariulu unei Biserici séu a unei Monastiri ce se construesce; Biserici'a séu Monastirea este supusa aceluia care a pusu crucea. Asemenea patriarchulu are dreptulu exclusiv de a santi santulu marele miru.

Ca siefu *temporalu* alu Greciloru, patriarchulu are diverse atributiuni civile si judiciare. Elu póte chemá inaintea tribunalului seu pe delinquenti si ale aplicá pedepse corectionale. Prin urmare elu are gendarmii sei (Kawas) si inchisórea sa particulara. Tribunalulu, presidiatu de elu séu de protosingelulu seu, tiene siedintie de doue ori pe septamena, Mercuria si Vinerea. Siedintiele sunt publice. Tóte contestatiunile civile intre Greci, se aducu inaintea tribunalului seu si se judeca dupa dreptulu bisantin cum erá sub imperatori. Causele micste intre Greci si Turci se judeca la tribunalele musulmane. Se scie de cate injustitii au fostu victime crestini inaintea acestoru tribunale, unde musulmanii au totdeauna dreptate si crestini totdeauna nedreptate. Tractatul din Berlina a adusu, cât privesee administratiunea justitiei, mai multe modificatiuni in favorulu crestineloru. Art. 62 stipuléza ca: toti supusii Sultanului vor fi admisi, fara distinctiune de religiune, ca martori inaintea tribunaleloru.“ Mai nainte crestini nu erau admisi ca martori inaintea tribunaleloru musulmane. Puterea judecatorésca a patriarchului nu se mai intinde asupra Bulgariei devenite autonome; ea s'a modificatu si se va modifica in cât privesee Rumeli'a orientala, insul'a Candi'a si insul'a Cypru. In Bosni'a si Erzegovin'a, administratiunea

fiindu data Austriei, puterea timporala a patriarchului este mai cu totul anulata.

Este de observatu ca in tóte afacerile acestea, fia civile, fia religióse, patriarchulu trebue se lucreze in concertu cu sinodulu. Tóte ordonantiele patriarchale, spre a putea fi esecutive pe langa guvernulu, trebue se fie investite cu sigiliulu sinodului.

Curtea patriarchala. Patriarchulu are unu numerosu personalu spre a-lu ajutá in administratiunea lucrurilor ecclesiastice si civile: 1° Marele *iconom* insarcinatu cu administratiunea bonuriloru si pécerea venituriloru; 2° Marele *Sachelarie* insarcinatu a visitá de doue ori pe anu monastirile barbatesci. Unu alu doilea *Sachelarie* visitéza monastirile de maice; 3° Marele *Schevfilax* pazitoriulu Santului Sinodu; 4° Marele *Chartofilax* care se ocupa cu conflictel e ecclesiastice; 5° Marele *logothet* unulu din persónele cele mai influente ale curtii patriarchale. Elu este mirénu, alesu de catra Patriarchulu si Sinodulu seu dintre notabilii comunitatii grece. Elu este agentulu politicu alu patriarchului pe langa Porta otomana, si de aceea nu póte intra in functiunile sale inainte de a fi agreeatu de Porta. Elu represinta pe patriarchulu langa guvernulu otomanu pentru tóte afacerile timporale; tóte comunicarile oficiale ale patriarchului catra guvernulu trecu prin manile sale si trebue se fia sanctionate de elu. Elu contrasemnéza decretel sinodale pentru nominatiunea metropolitiloru si a episcopiloru. Aceste decretel n'au putere legala déca nu sunt contra semnate de elu.

Intre functionarii patriarchali este si *Protecdicos* care cu 12 assessori forméza unu tribunalu particularu, insarcinatu cu judecarea contestatiuniloru de mai putina importantia; elu referéza despre acést'a patriarchului.

Patriarchulu are asemenea asistentii sei pentru oficiel religióse si functionarii mai susu numiti au locul loru fixatu in chor.

Patriarchulu actualu de Constantinopolu este Ioachim III. Elu a fostu alesu in anulu 1878.

II. Celelalte patriarchate. Din caus'a starii deplorable in care se afla bisericele ortodoxe din Alecsandri'a, Antiochi'a si Ierusalimu, reduse la câte-va mii de credintiosi, aceste patriarchate antice au fórté mica importantia. Cu tóte acestea, sub raportulu curatu ecclesiasticu, ele conserva vechile prerogative ale loru. Patriarchii de Alecsandri'a Antiochi'a si Ierusalimu sunt independenti de Patriarchulu de Constantinopolu; ei au, ca si acesta, sinodulu loru, functionarii loru, desi restrinsi, si prerogativele spirituale ce li sunt acordate de santele canóne. Ei primescu asemenea unu Beratu de investitura; dar acestu Berat ei nu-lu potu obtinea de cât prin intermedierea patriarchului de Constantinopolu; asemenea numai prin acest'a ei potu intrá in relatiuni cu guvernulu otomanu si eserctá óre care autoritate civila.

Primulu rangu dupa patriarchulu de Constantinopolu apartinea patriarchatului de *Alecsandri'a*, a caruia jurisdictiune se intinde asupra Egiptului, Lybiei, Nubiei si Arabiei; elu are aprópe 5000 credinciosii. Actualulu patriarchu de Alecsandri'a se numesce *Sofronius* si este alesu in anulu 1870. Elu are resiedinti'a sa in Alecsandri'a.

Patriarchulu de *Antiochi'a* ocupa alu treilea rang. Iurisdictiunea sa se intinde asupra Siriei, Ciliciei, Mesopotamiei, Isauriei si altoru provincii asiaticel. Numerulu credinciosiloru se póte urcá la

28,000, de când insul'a Cypru forméza o metropolie seperata. Actualulu patriarchu de Antiochi'a, *Jerothou*, este numitu in anulu 1850 si are resiedintia in Damascu.

Patriarchulu de *Ierusalim* are sub jurisdictiunea sa tóte locurile sante cu 15,000 suflete. Elu locuesce de obicei in metochulu din Constantinopolu, la Fanar. Afacerile patriarchatului le geréza trei episcopi, numiti vicari ai patriarchului. Acesti episcopi cu alti dela provincia si cu archimandritii monastiriloru forméza sinodulu patriarchalu. Acestu sinodu, in casu de vacantia, alege pe patriarehulu. In anul 1843 patriarchulu de Constantinopolu a voitn a-si arogá acésta numire; Sinodulu s'a opusu si a castigatu caus'a dupa doi ani de contestatiuni.

„Ortodoxulu.“

D i v e r s e.

* **Epitropi'a provisoria** a fondariloru comune dieceseloru Aradu si Caransebesiu este conchemata in siedintia plenaria pe diu'a de 12 Noemyre nou. Obiectele, ce se voru pertractá in acésta siedintia plenaria sunt afaceri curente si acordarea de imprumuturi.

* **Sinodulu electoralu** alu tractului protopresviteralu alu Ienopolei s'a intrunitu Duminec'a, trecuta sub presiedinti'a parintelui *Vasilii Belesiu*, cá comisariu consistorialu. Candidatii, cari au intrunitu cele mai multe voturi sunt urmatorii: parintele Ioan Cornea, asesoru consistorialu si parochu in Chisineu a intrunitu 37 de voturi, parintele Michailu Sturza, asesoru consistorialu si parochu in Siepreusiu 5. ér parintele Demetriu Pop'a, asesoru consistorialu si parochu in Pecic'a romana 3. Actulu alegerii s'au substernutu consistoriului aradanu spre alterióra deliberare.

* **MM. LL. Regale Domnulu si Dómn'a Romaniei in Iasi.** Sambeta, 18 curentu la 10 óre diminéti'a, M. S. Regala Domnulu, intovarasitu de d. Conta, ministrulu culteloru si instructiunei publice, a vizitatu mai multe scóle din Iasi, intre cari: Scól'a Normala Vasile Lupu, Liceulu nationalu, Institutule- Unite si altele. Pe urma, A. S. R. se întórse la resiedinti'a Sa, unde lua dejunulu. Dupa dejunu MM. LL. Regale Domnulu si Dómn'a au mersu pe la trei óre la biseric'a Sf. Spiridon, de unde, dupa saversirea unui serviciu divin, trecura in camer'a siedintieloru epitropiei. Acolo AA. LL. RR. facendu mai multe intrebari asupra starei spitaleloru si a bailoru dela Slanicu, dd. epitropi presentara MM. LL. RR. mai multe planuri facute de diferiti architecti si inginiri, pentru nonele cladiri de aai ce voru radicá la Slanicu. AA. LL. RR. observara aceste planuri cu multa bagare de séma, cerura diferite esplicatiuni, la cari respuse d. epitropu Liteanu si-si dadura parerile Lor asupr'a acestoru planuri. Esindu din cancelari'a epitropiei, MM. LL. RR. trecura prin sirurile corului care intona diferite imnuri si trecura la vizitarea cameriloru bolnaviloru. AA. LL. RR. vizitara tóte camerile bolnaviloru din rendulu I. si a-lu II-lea a spitalului, intrebandu cu mare bunavointia pe diferitii bolnavii de prin camere. Intr'una

din sectiunile bolnaviloru, dice „Curierul“ din Iasi care ne da aceste relatii, M. S. R. Domn'a vezendu o femeie trista langa patulu sotiiului ei care ér gravu bolnavu, i-i oferi cu multa gratiositate sum'a de o suta de franci pentru a-si mai usiurá din greutatele casnice. In cancelari'a sectiunei chirurgiale, A. S. R. Dómn'a, cerceta cu deamenuntulu diferitele instrumente chirurgicale luandu esplicatiunile necesarie dela d. dr. Rusu senioru. Dupa aceea AA. LL. Regale se întórsera iarasi inapoi la cancelari'a epitropiei, in sunetele imnuriloru corului vizitara paraclisulu spitalului, si apoi plecara la locuinti'a pregatita pentru MM. LL. RR., unde remase M. R. Dómn'a, ér Domnulu, intovarasitu de unu adiutantu domnescu, se duse de vizita pe P. S. S. Metropolitulu Moldovei.

„Timp.“

* Proclamatiunea lui Tudoru Vladimirescu.

Reproducemu dupa „Rom. Lib.“ acestu interessantu documentu istoricu. Proclamatiunea suna asia: „Câtra totu norodulu omenescu din Bucuresci si din celelalte orasie si sate ale tierei romanesci multa sanetate! Fratiloru locuitori ai tierei romanesci veri de ce neamu veti fi, nici o pravila nu opresce de a intemina reulu cu reu: sierpele candu seti iésa inainte dai cu ciomagulu de-lu lovesci, care mai de multe ori nu se primejdnesce de miscarea lui, dar pre balauri, cari inghitu de vii, spre capetniele vóstre dicu atâtu cele bisericesci, câtu si cele politicesci, pana când se-i suferimu a ne suge sangele din noi? pana candu se le fimu robi? Dupa ce reulu nu este primitu lui Dumnedieu, stricatorii facetoriloru de reu bunu lucru apare inaintea lui Dumnedieu, ca bunu este Dumnedieu si cá se ne asemenamu trebuie se aparem bine! Dar acésta nu se póte pana nu se strica reulu, pana nu vine érn'a, primavéra nu se face. Au vrutu Ddieu sè se faca lumina acea s'au facutu dupa ce au lipsitu intunereculu. Vechilulu lui Dumnedieu prea puternicu imperatu voiesce, cá noi, cá nisce credintiosi ai lui se traimu bine, dar nu ne lasa reulu ce ni-lu pune peste capeteniile nóstre. Veniti, dar fratiloru cu tóte, ca cu reu se perdemu pe cei rei, ca sè fia nóue bine, sè se aléga din capeteniile nóstre cei, cari potu se fia buni, aceia sunt ai nostri si cu noi dimpreuna voru lucrá binele cá se le fia si loru bine precum ni sunt fagaduiti. Se siliti de veniti in graba cu toti, cari nu veti avé arme cu furce de feru si cu lanci se ve faceti de grabu si sè veniti, unde veti audi, ca se afla adunarea orenduita pentru binele si folosulu a tóta tiér'a, si ce ve va povetiui mai marii adunarii aceea se urmati si unde ve voru cere ei acolo se mergeti, ajunge fratiloru atât'a vreme de candu lacrimile pe obrazurile vóstre nu au mai uscatu. Si éراسi se sciti, ca nimenea dintre voi nu este slobodu in vremea acestei adunari a obstei folositoare, cá se se atinga macaru de unu graunte din cas'a vreunui negutietoriu, orasianu séu tieranu a vreunui locuitoriu. De catu numai binele si averile cele reu agonisite ale telhariloru boieri se sfersiéscá, inea alu carora nu voru urmá nóue precumu suntemu fagaduiti numai acelora sè-se éa pentru folosulu de obste.“

* **Clerulu in Spania.** Guvernulu spaniolu crede a fi astadi timpulu oportunu cá se incépa si elu o campanie in contra clerului. De cand o resboiulu carlist, guvernulu n'a facutu sau n'a pututu face nimic, spre a atrage in parte-i simpatiile provinciiloru basce. Acum elu vine si acuza pe clerulu

d'acolo, ca ar fi atitandu poporul prin discursuri politice, tinute prin biserici. Preotul din Lequeitro a fostu exilatu sub pretextu ca ar fi provocatu pe credinciosi se nu respecteze ordinele ministeriale. Tóte silintiele nunciului papalu de-a face sê-se revóce acestu decretu de exilu, au fostu indesiertu. Din contra consiliulu de ministrii a disu, ca orice predicatoru, care ar atinge de pe tribun'a bisericeii, se aiba aceeasi sórte. De aci voru urmá si pentru Spani'a multe neajunsuri si neplaceri, cáci organele presei carliste si clericale nu vor stá cu manile in senu.

*Albumulu macedo-romanu a esitu de sub tipariu. La acestu albumu a lucratu 180 de scriitori si mai multi artisti. Elu este de 23 de cóle, si are o multime de ilustratiuni bine esecutate. Aparinti'a acestui albumu s'a anuntiatu in Bucuresci prin afisie mari lipite in tóte partile. In aceste afisie se potu ceti urmátórele: „Acestu monumentu neperitoriu alu miscárii de simpathia a Europei si a Romaniei pentru cultur'a Romaniloru din peninsul'a balcanica nu póte lipsi din cabinetele si din bibliotec'a nici unui romanu, nu numai cá o opera patriotica, dar si ca cea mai frumoasa ilustratia, ce vreodata s'a publicatu la noi Romanii. Pretiulu acestui albumu din caus'a mariinei ce a lúatu este de 8 lei editiunea ordinaria si de lei 20 editiunea de luxu.

*Stabilitatea monarchica. Istori'a numera la 1540 monarchie: regi si imperati, cari, cu dreptulu de concista sêu cu dreptulu nasceri, au domnit in 64 tíeri diferite. S'a calculatu aproximativu, cá din acestia: 299 au fostu isgoniti de pe tronu; 64 au abdicatu; 20 s'au sinucisu; 11 au inebunitu; 100 au muritu in resbelu; 123 au fostu facuti prinsonieri; 25 au fostu martirisati; 151 asasinati; 62 otraviti; 108 condamnati la mórte. Asia dar din 1540, aprópe doue din trei parti, 963 au sfiirsitu in reu. Éta stabilitatea monarchica, atát de multu laudata. „Binele Publicu.“

*Bibliografia. In tipografi'a lui S. Filtsch (W. Krafft) din sibiui a aparutu: „Amiculu Poporului,“ calidariu pe anulu 1881, compusu de d. Visarion Roman, pretiulu 50 cruceri, sêu 1 leu 50 bani. In tipografi'a archidieceasan'a a aparutu: Calendariulu pe 1881, pretiulu 30 cr.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or. din comun'a *Paulisii* prin mórtea lui Ioanu Pinteá devenita vacanta; protopresbiteratulu si comitat. Aradu, se eserie concursu cu terminulu de alegere *pe 16/28 Noemvre a. c.*

Emolumintele suntu:

1. Salariu anualu 200 fl. v. a.
2. Pamentu de aratu 16 jugere.
3. Pentru invetiatoriu si scóla 12 orgii de lemne.
4. Diurne pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl.
5. Pentru curatirea si incaldirea scólei 12 fl.
6. Tace la momentari cáte 50. cr.
7. Cortelu liberu cu 3 ehilii si gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite suplicele sale nainte de alegere, cu urmátórele documinte.

a) Testimoniu celu putinu de 4 classe elemntare (norme.)

b) testimoniu de clasificatiune, adresate comitetului parochialu gr. or. din *Paulisii*, si asternute in Aradu la oficiulu protopopescu.

Paulisii, 24 Oct. st. v. 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu inspectoru de scóle.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a I din comun'a *Alisii* in protopresbiteratulu *Lipovei*, prin acést'a se publica de nou concursu, cu terminulu de alegere pe diu'a *de 30 Noemvre v. 1880.*

Emolumintele impreunate cu acést'a parochia sunt urmátórele:

1. Un'a sesiune de pamentu (30 jugere); din care inse respectivulu parochu alegendu va íolosi pe anulu 1881 numai 22 jugere, fiindu 8 jugere esarendate pre acestu anu pentru solvirea restantiunei de contributiune si ecvivalentu.

2. Gradina de legúmi de 1. jugeru.

3. Birulu preotiescu, cam 60—70 meti.

4. Venitele stolarie.

Recursele instruate conform „Statutulu organicu si Regulamentulu pentru deplinirea parochiiloru“ — si adresate comitetulu parochialu, celu multu pana la 26. Noemvre a. c. au a se tramite Reverendis. D. protopresbiteru Ioanu Tieranu in *Lipov'a.*

Recurrentii au a se presentá in vre-o Dumineca ori serbatóre in santa bisericu din *Alisii* spre a-si aretá desteritatea in cantari si cventari bisericesci.

Din siedinti'a comitetulu parochialu gr. or. tinuta in *Alisii* la 19 Octomvre v. 1880.

Vasili Zamfirovici, m. p.

Veniaminu Martini m. p.

presied. comit. paroch.

not. comitet. par.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** m. p. Protopopu.

La statiunea invetiatorésca din comun'a *Maciova*, in protopopiatulu *Caransebesiului*, se deschide concursu cu terminu *pana la 16 N emvre st. v.* in care di se fie si alegerea, cu normativele emoluminte:

1. Salariulu anualu 300 fl. v. a.

2. 8 stingeni de lemne din care are a se incaldi si scól'a, cortelu liberu cu gradina de legumi.

Concurrentii au a-si adresá recursele lor, timbrate si instruate in intielesulu stat. org. si a ord. ven. consis. au se substérna petitiunile catra comitetulu parochialu, mai departe concurrentii mai nainte de diu'a alegerii se se arete in vre-o di de Dumineca sêu serbatóre spre a-si aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Din siedinti'a comitetulu parochialu din 13 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

Nicolae Munteanu, m. p. presiedintele comit. paroch.

In urmarea ordinatiunei vener. Consistoriu eparchialu Aradanu dtto 8/30 Septemvre a. c. Nro. 2450. se eserie concursu pentru indeplinirea postulu de invetiatoriu suplinte langa emeritulu invetiatoriu *Ioanif Motiu* din *Gy.-Varsiandu* in protopresbiteratulu *Chisineulu* Comitatulu Aradulu, cu terminu de alegere pe Dumineca din *16 Noemvre st. v. a. c.*

Emolumintele sunt: 100 fl. v. a. 6 orgii de lemne din care se va incaldi si scól'a, — 8 iugere de pamentu aratoriu de clasa 1-ma venitele cantorali la inmormantari dela 50 cr. — 1 fl. v. a. si cortelu liberu in edificiuu scólei cu gradina de legumi; — séu 80 fl. v. a, provedere cu de tóte la numitulu invetiatoriu veteranu intro chilie separata, si venitele cantorali dela inmormantari.

Voitorii de a dobandi acestu postu de invetiatoriu suplinte, suntu avisati recursele loru provediute cu documintele necesarii si adressate comitetulu parochialu din Gy.-Varsiandu, pana in 12 Noemvre st. v. a. c. a le subserne Dnului inspectoru scolariu Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza) notificandu in recursu: ca pe langa care salariu suntu plecati a primi postulu de sub intrebare? si silinduse apoi ca pana la terminulu de alegere, in vre-o dumineca séu serbatóre se se presentedie la bisereca in fatia locului, pentru de asi arató desteritatea in cantari si tipicu. — Teologii absoluti inca voru fi primiti. Gy.-Varsiandu 5. Octomvre 1880.

Georgiu Ciobrisiu m. p.
pres. comitet. parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu m. p.** Inspectoru scolariu.

In urmare decisului Ven. Consistoriu Oradanu din 23. Iunia Nro. 476 B. aprobandu-se regularea parochiei *Dumbraveni* impreunata cu *Brósce* si spre deplinirea acestoru parochii reduse incuviintindu-se impreunarea postulu preotiescu cu celu invatiatorescu in asia chipu, ca alegendulu preotu in ambele comune reduse atât in trébile bisericesci — cât si scolarie — va avea a portá si officiulu invetiatorescu, dreptu aceea se escrie concursu pentru deplinirea acelu parochii de a treia clasa in Protopresb. Meziadului pre langa urmatórele beneficii:

1. Dela Dumbraveni ca matre — pentru birulu preotiescu — si stóle, nu altu cum si in salariulu invetiatorescu — va avea a primi unu venitu sistemisatu si redusu la suma de 240 fl. v. a.

2. Dela Brósce cá filia o suma de 179 fl. v. a. Suma 419 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie redusa au de asi trimitere recursele adressate Comitetalui parochialu subserisulu protopresbiteru *pana la 9 Noem. v.* cand se va tiené si alegere, provediute cu documintele recerute.

Datu in Dumbraveni la 1 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Elia Moga m. p.** Protopresb. ca Adm. protop. la Meziadu

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci *Miziesiu* incopiata cu *Talpe-Telecu* in inspectoratulu Meziadului, — emolumintele suntu urmatórele:

1. Dela Miziesiu in bani 100 fl. v. a. 10 cubule de bucate jumetate grâu jumetate cucurudiu, 2. mesuri de pesula — si 5 stangeni de lemne.

2. Dela fili'a *Talpe-Telecu* 52 fl. v. a. patru cubule de bucate, 2. stangeni de lemne, — si dela tóta cas'a unu fuioru — si una portiune de fenu.

Doritorii de a ocupá acestu postu — suntu pofitati de a-si trimitere recursele loru adressate Comitetalui parochialu subserisulu inspectoru instruite cu documintele recerute *pana la 8 Noembrie st. v.* cand se va tinea si alegerea.

Datu in Miziesiu la 9 Octomvre 1880.

Danielu Romanu
Presiedintele Comitetalui.

In contielegere cu mine: **Elia Moga m. p.** inspectoru in Cerculu Meziadului.

In urmare decisului Venerabilului Consistoriu de dtto 4/16 Septemvre a. c. Nr. 2128 B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei a dou'a din *Ecic'a-romana*, clasificata clas'a a II-a in protopresbiteratulu B-Comlosiului, cu care este impreunata si unu postu docentiale, *pana la 16 Novembre vechiu a. c.* in care dina va fi si alegerea.

Emolumintele suntu:
cá parochu: birulu si stol'a usuata de pe aceea parochia, — ér
cá docinte: 300 fl. v. a. cá salariu si 40 fl. v. a. pentru quartiru.

Recurentii voru avea de a-si adressá recursele, instruate conformu statutulu organicu si a regulamentulu pentru parochii, comitetulu parochialu si a le trimitere vicariulu protopopescu Paulu Tempea iu Toraculu-mare, post'a ultima: *Bega-Szt.-György* in Cottulu Torontalu pana la terminulu prefiptu.

Ecic'a-romana 5 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea m. p.** vic. prot.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela clas'a a II-a din comun'a *Pesacu* (comitetulu Torontalu) se escrie concursu pentru alegerea unui invetiatoriu la cl. II-a si eventualu la cl. I-a (adeca in casu de a fi alesu invetiatoriuu dela cl. I-a la cl. II-a, atunci se va alege indata altulu la cl. I-a) — Terminulu de alegere *e pe 9 Noemvre st. v. a. c.*

a) in bani gata 450 fl. v. a.; b) 2 jugere de pamentu aratoriu; c) o gradina estravilana $\frac{1}{4}$ jug. si cortelu liberu (La cl. I-a tóte acetee afara de pt. a. cu 350 fl. v. a.

Recurentii au a-si trimitere recursele loru insruate conformu statulu organicu si adressate comitetulu parochialu Prea Onoratului Domnu Paulu Tempea inspectoru scolaru in Toraculu-mare (per *Bega-Szt.-György*) *pana la terminulu mai susamintitu*; totodata au de a se presentá inainte de alegere in vre-o Dumineca séu serbatóre pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Pesacu in 5 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea m. p.** inspectoru de scóle.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confesionala gr. or. din comun'a *Brazov'a* ppresbiteratulu Fagetului, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. — cuartiru liberu si gradina de legumi; — se escrie concursu cu terminulu pana *la 20 Noemvre a. c. sf. v.*

Doritorii de a ocupá acestu postu i-si voru adresa suplicele lor — instruite in sensulu „stat. organicu“ — in terminulu susu satoritu, Rss. d. Atanasiu Joanovicu protopresbiter in Fagetu.

Brazov'a 15 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiteru tractualu **Atanasiu Joanovicu** m. p. Protopresbiteru.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a *Costeiu* protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului, se escrie concursu cu terminulu pana *la 15 Noemvre a. c. sf. v.*

Emolumintele suntu: 300 fl. v. a. bani; 10 orgii lemne — din cari se vá incaldi si scól'a, — cuartiru cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a au se fie pedagogi absoluti, si se-si substérna suplicele lor, cu documentele recerute, dlui protopopu At. Joanovicu in Fagetu.

Costeiu la 14 Octombre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protop. tractualu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din *Poganesciu* protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului, se escrie concursu cu terminulu pana *la 17 Noemvre a. c. sf. v.*

Emolumintele suntu: 114 fl. v. a. bani; 30 meti de cucuruzu; 8 orgii de lemne — din cari are ase incaldi si scól'a — cuartiru cu gradina si unu jugeru de pamentu.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a, au in terminulu susu satoritu suplicele lor instruite in sensulu „stat. org.“ ale subserne dlui prot. At. Joanovicu in Fagetu.

Poganesciu la 12 Octombre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbit. tractualu.

Conformu decisului Veneratului consistoriu diecesanu de dtto. 7/8 a. c. Nr. 290 S. se escrie prin acést'a concursu pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Ghermanu* protopresviteratulu Versietinlui cu terminu de alegere *pe 16 Noemvre a. c. sf. v.*

Emolumintele suntu: plata ficsa 300 fl. v. a. si anume 275 fl. dela comuna si 25 fl. dela cas'a diecesana cá ajutoriu, 10 fl. pentru cercetarea conferintieloru, 5 fl. pentru scripturistica, 3 jugere de pamentu aratoriu, 2 orgii de lemne si 2 orgii de paie

pentru persón'a invetiatoriului, sal'a de invetiamentu o incaldiesce comun'a.

Doritorii de a ocupa acést'a statiune suntu avisati a-si tremite recursele instruite in sensulu stat. org. bis. adresate comitetului parochialu la prea On. Domnu Ioane Popovicu protteru in Mercin'a per Varadi'a.

Ghermanu in 5/10. 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Conformu ordinaciunei Ven. Consistoriu din 10. Iuliu a. c. Nr. 1672. se deschide concursu pre vacanta parochia din comun'a *Fiscutu* protopresviteratulu Lipovii pana in *16. Novembre a. c.*

Alesulu are a dá orfaniloru competinti'a cuvenita din sesiune, biru, si stola pana la 6. Iuniu 1881.

Emolumintele sunt un'a sesiune de 30. jugere, intravelanulu 1/2 jugeru, birulu dela 180 case, si adeca: dela sesiune 60, dela o jumetate sesiune câte 30, si dela 1/4 sesiune câte 15, ér dela dileri câte 10 oche de grau.

Dela recurinti se cere cualificatiune prescisa pentru parochiele de clas'a prima, si numai candu nu s'ar afla atare recurrenti se voru primi si cei cu pregatiri numai pentru clas'a a dou'a,

Recursurile instruite dupa recerintia si adresate comitetului parochialu se se tramita pana in 16 Noemvre Rvs. D. Protopopu Ioanu Tieranu la Lipova.

Recurentii au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatóre la biserica pre asi areta desteritatea in cantari, si cuventare,

Fiscutu 5. Octobre 1880.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** protop. m. p.

Se deschide pentru deplinirea statiunei invetiatoresci diu *Musca* protop. es. si cerculu insp. de scóle Vilagosiu (Siri'a) cu terminu *pana in 26. Octomvre a. c. sf. v.* in care diu'a se va tiené si alegerea.

Emolumintele: 120 fl. 12 jugere pamantu aratoriu, 4 jug. fenatiu, 3 jug. pepenisce, un'a canepisce, 9 orgii lemne din care se incaldiesce si scól'a, cuartiru cu gradina 1 1/2 jug. pentru scripturistica 8 fl. si in fine dela veri care inmormentare 50 cr.

Recurentii au a-si instrúa recursele in sensulu celoru prescise si ale tramite protopopului inspectoru subscrisu; ér in un'a din dumineci séu serbatori a se presentá in biserica pentru a-si aratá desteritatea in cantu si tipicu.

Musca 1 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In centielegere cu mine: **Georgiu Vasilieviciu** m. p. protopopulu Vilagosiuului.